

KONTROLY NELEGÁLNÍ PRÁCE NEPÁTRAJÍ JEN PO ŠVARCSYSTÉMU

V souvislosti s legislativními změnami (novelou zákona o zaměstnanosti a zákona o inspekci práce) došlo k 1. lednu 2012 k rozšíření kompetencí orgánů inspekce práce v kontrolní činnosti. K tomuto datu Státní úřad inspekce práce (SÚIP) a jeho oblastní inspektoráty převzaly významnou část kompetencí v kontrolní činnosti na úseku zaměstnanosti. Státní úřad inspekce práce by měl v letošním roce provést celkem 200 tisíc kontrol.

„Spektrum kontrolovaných oblastí je široké a týká se celé škály pracovněprávních aspektů, nelze tedy v žádném případě hovořit pouze o kontrolách tzv. švarcsystému, jak je někdy mediálně prezentováno. Liché jsou také obavy některých drobných podnikatelů a živnostníků. Není cílem kontrol komplikovat jejich běžné podnikatelské postupy, kdy například zajišťují subdodávku pro větší firmu. Při posuzování konkrétního případu je vždy nutno vycházet z podrobného posouzení charakteru práce, kterou konkrétní fyzická osoba pro druhou smluvní stranu vykonává. Rozhodující přitom je, zda se jedná o výkon tzv. závislé práce či nikoli,“ vysvětluje ministr práce a sociálních věcí Jaromír Drábek.

Tzv. švarcsystém je z pohledu pracovního práva nelegální zaměstnávání formou zastření faktického pracovněprávního vztahu jinou smlouvou.

Nelegální práci definuje zákon o zaměstnanosti (§5 písm. e) jako **výkon závislé práce fyzickou osobou mimo pracovněprávní vztah**, resp. cizincem bez povolení (nebo v rozporu s povolením) k zaměstnání nebo k pobytu (v případech, kdy je povolení příslušnými právními předpisy vyžadováno) je nelegální prací.

Závislou práci definuje zákoník práce (§2 odst. 1) jako práci, která je vykonávána ve vztahu nadřízenosti zaměstnavatele a podřízenosti zaměstnance, jménem zaměstnavatele, podle pokynů zaměstnavatele a zaměstnanec ji pro zaměstnavatele vykonává osobně (jedná se o tzv. pojmové nebo též hlavní znaky závislé práce). Z výkonu závislé práce pak jako důsledek vyplývají podmínky, za kterých je závislá práce vykonávána (§2 odst. 2) - závislá práce musí být vykonávána za mzdu, plat nebo odměnu za práci, na náklady a odpovědnost zaměstnavatele, v pracovní době na pracovišti zaměstnavatele, popřípadě na jiném dohodnutém místě.

Zároveň podle zákoníku práce (§3) platí, že **závislá práce může být vykonávána výlučně v základním pracovněprávním vztahu**, přičemž základními pracovněprávními vztahy jsou pracovní poměr (založený pracovní smlouvou) a právní vztahy založené dohodami o pracích konaných mimo pracovní poměr (těmi jsou dohoda o provedení práce a dohoda o pracovní činnosti).

Ustanoveními §§2 a 3 zákoníku práce a § 5 písm. e) zákona o zaměstnanosti není a priori vyloučen výkon práce na základě smluv uzavřených podle obchodního, popř. občanského zákoníku, ovšem za předpokladu, že na základě těchto smluv nebude vykonávána práce naplňující znaky a podmínky

Ministerstvo práce a sociálních věcí, Na Poříčním právu 1, 128 01 Praha

Viktorie Plívová, vedoucí tiskového oddělení, tel.: 221 922 809

e-mail: viktorie.plivova@mpsv.cz

www.mpsv.cz

závislé práce. (Nejčastěji se v této souvislosti setkáváme se smlouvou o obchodním zastoupení, mandátní smlouvou, smlouvou o zprostředkování, smlouvou o dílo.)

Práce vykonávaná na základě těchto jiných (ne – pracovněprávních) smluv např. formou jednorázových- byť i opakujících se - zakázek, při kterých dodavatel prací používá své vlastní pracovní prostředky (kancelář, výpočetní techniku apod.) a nepodléhá pokynům objednatele práce ohledně pracovních postupů a pracovní doby, zakázek poskytovaných tímto způsobem více firmám, apod. (například práce daňového poradce, externí účetní, různé obory poradenství) znaky závislé práce nenaplnuje a je možno ji vykonávat i v obchodněprávním nebo občanskoprávním smluvním vztahu.

Při posuzování konkrétního případu je vždy nutno vycházet z podrobného posouzení charakteru práce, kterou konkrétní fyzická osoba (obchodní zástupce, mandatář, zprostředkovatel, zhotovitel díla, potenciální „zaměstnanec“) pro druhou smluvní stranu (zastoupeného, mandanta, objednatele díla, resp. potenciálního „zaměstnavatele“) vykonává. Rozhodující přitom je, zda se jedná o výkon tzv. závislé práce či nikoli.

*Viktorie Plívová
vedoucí tiskového oddělení
a tisková mluvčí*